

יניי: קרובה ליום א' של פסח

נרצה - רנה האלהים את-מעשיך.

חסל סדור פסח כהלקתו, ככל-משפטו וחקתו.
כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו.
זך שוכן מעונה, קומם קהל עדת מי מנה.
בקרוב נהל נטעי כנה, פדוים לציון ברנה.
לשנה הבאה בירושלים הבנויה!

ובכן, ויהי בחצי הלילה:

אז רב גסים הפלאת בלילה

בראש אשמרות זה הלילה
גר צדק נצחתו כנחלק לו לילה
ויהי בחצי הלילה.

אברהם

ינת מלך גרר בחלום הלילה
הפחדת ארמי באמש לילה
וישראל ישר לאל ויובל לו לילה
ויהי בחצי הלילה.

יצחק
לבן
יעקב

זרע בכורי פתרום מחצת בחצי הלילה
חילם לא מצאו בקומם בלילה
טסת נגיד חרשת סלית בכוכבי לילה
ויהי בחצי הלילה.

מצרים
בכורים?
סיסרא

צעץ מחרף לנופף אווי, הובשת פגריו בלילה
כרע בל ומציבו באישון לילה
לאיש חמדות נגלה רז חזות לילה
ויהי בחצי הלילה.

סנחריב
נבוכדנצר
דניאל

מִשְׁתַּכַּר בְּכֹלֵי קֹדֶשׁ נִהְרַג בּוֹ בַּלַּיְלָה
נוֹשֵׁעַ מִבוֹר אַרְיֹת פּוֹתֵר בְּעֲתוֹתַי לַיְלָה
שֶׁנֶּאֱהָ נָטַר אֲגִי וְכֹתֵב סְפָרִים בַּלַּיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה.

בלשאצר
דניאל
המן

עוֹרְבֶתָּ נִצְחָה עָלָיו בְּגִדְדֵי שְׁנַת לַיְלָה
פּוֹרָה תְּדַרְוֶה לְשֹׁמֵר מֵהַמַּלְּאִיָּה
צָרַח כְּשֹׁמֵר וְשָׁח, אֶתָּא בְּקֶר וְגַם-לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה.

אחשורוש
אדום
משיח

קָרַב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֵא-יוֹם וְלֵא-לַיְלָה
רָם הוֹדַע כִּי לָךְ יוֹם אַךְ-לָךְ לַיְלָה
שִׁמְרִים הַפְּקֵד לְעִירְךָ כָּל-הַיּוֹם וְכָל-הַלַּיְלָה
תֵּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֲשֹׁכֶת לַיְלָה
וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה.

גוג מגוג
זכריה יד:ז
ישעיה סב:ו

אליעזר הקלירי: קרובה ליום ב' של פסח

וּבְכֵן, וַאֲמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח:

אֲמִץ גְּבוּרֹתֶיךָ הַפְּלִאתָ בַּפֶּסַח

בְּרֵאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשְׂאֵת פֶּסַח

גְּלִיתָ לְאֲזַרְחֵי חֲצוֹת לַיַּל פֶּסַח

וַאֲמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח.

דִּלְתִּיו דְּפַקְתָּ כָּחַם הַיּוֹם בַּפֶּסַח

הִסְעִיד נּוֹצְצִים עֲגוֹת מִצּוֹת בַּפֶּסַח

וְאֵל הַבְּקָר רָץ, וְזָכַר לְשׁוֹר עֲרָף פֶּסַח

וַאֲמַרְתֶּם זָבַח פֶּסַח.

זַעֲמוּ סֹדְמִים וְלִהְטוּ בְּאֵשׁ פֶּסַח

אברהם

חֲלֵץ לוֹט מֵהֶם, וּמִצּוֹת אָפָה בְּקֶץ פֶּסַח
טֹאטֹאט אֲדַמַּת מֶלֶךְ וְנָף בְּעִבְרָךְ בַּפֶּסַח
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח.

יְהִי, לֹאשׁ כָּל אוֹן מְחַצֵּת בְּלֵיל שְׁמוֹר פֶּסַח
כַּבִּיר, עַל בֶּן בְּכוֹר פֶּסַח בְּדָם פֶּסַח
לְבִלְתִּי תֵת מִשְׁחִית לָבֹא בְּפִתְחֵי בַפֶּסַח
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח.

מְסֻגָּרֵת סְגָרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶסַח
נִשְׁמָדָה מִדִּין בְּצִלֵּיל שְׁעָרֵי עֹמֵר פֶּסַח
שָׂרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פוֹל וְלוֹד בִּיקָד יְקוֹד פֶּסַח
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח.

יריחו
גדעון
??

עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לְעַמֵּד עַד גְּעָה עֹנֵת פֶּסַח
פֶּס יַד כְּתָבָה לְקַעֲקַע צוֹל בַּפֶּסַח
צָפָה הַצְּפִית עָרֶךְ הַשְּׁלֶחַן בַּפֶּסַח
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח.

ישעיה י:לב
דניאל
ישעיה כא:ה

קָהֵל כְּנֻסָּה הַדְּסָה לְשִׁלֵּשׁ צוֹם בַּפֶּסַח
לֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מְחַצֵּת בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח
שְׁתֵּי אֱלֹהֵי רִגְעַת תְּבִיא לְעוֹצִית בַּפֶּסַח
תְּעוֹזוּ יְדֵךְ תְּרוֹם יְמִינְךָ כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח
וְאָמַרְתֶּם זִבַּח פֶּסַח.

אסתר
המן
אדום

- לשנה הבאה בירושלים
 Shlomo Dov Goitein, acknowledged master of the Cairo Genizah, observed that something akin to “May God join us together in Jerusalem” frequently served as a closure to letters that were exchanged between people who had no realistic expectation of ever being reunited. His takeaway: It was an expression of spiritual fulfillment more than the anticipation of a physical reality.

Abraham Ibn Ezra's critique of **piyyut**, especially in his commentary on **Kohelet (Ecclesiastes)**, is sharp, witty, and very much in character: it's a philologist's and rationalist's attack on what he saw as poetic abuse of Hebrew.

Here's the core of his argument, as it emerges most clearly in his comments on **Eccl. 5:1** (“אֶל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ”) and related passages:

1. Piyyut violates linguistic discipline

Ibn Ezra accuses paytanim of:

- **breaking the “rules” of Hebrew grammar**
- inventing words with no biblical precedent
- forcing syntax to fit rhyme schemes

For Ibn Ezra, this is not creativity, it's corruption. Hebrew is a *received* language with internal rules, and piyyut often tramples them.

Poetry that distorts grammar, he implies, is not elevated speech but degraded speech.

2. “Haste of the mouth” = poetic excess

Reading אֶל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ polemically, Ibn Ezra applies Kohelet's warning directly to paytanim:

- excessive verbosity
- ornamental piling-up of words
- uncontrolled poetic expansion

Piyyut becomes a paradigmatic case of **religious speech gone wild**, where quantity replaces substance.

3. Rhyme over meaning is a theological problem

Ibn Ezra's critique is not merely aesthetic. He argues that:

- poets sacrifice **meaning and truth** for rhyme
- theological errors creep in through poetic exaggeration
- metaphors harden into false doctrine

Thus piyyut is dangerous: bad Hebrew leads to bad theology.

4. Prayer should be modest, not performative

Ibn Ezra contrasts:

- simple, biblical prayer
with
- florid, performative piyyut

Drawing again on Kohelet, he insists that true worship requires **restraint**, not verbal display. Long, ornate poems signal human ego intruding into divine service.

5. An implicit jab at Palestinian piyyut

Although he never names names, the targets are clear:

- late-antique Palestinian paytanim
- their lexicographical freedom
- their dense allusiveness

As a Sephardi grammarian steeped in Arabic philology, Ibn Ezra is effectively saying: *this isn't how a real language works*.

6. Not a rejection of poetry per se

Crucially, Ibn Ezra **does not reject poetry as such**:

- he wrote poetry himself
- he admired structured, rule-governed verse
- he accepted piyyut that preserves grammar and sense

His critique is about **undisciplined piyyut**, not all liturgical poetry.

Bottom line

In his Kohelet commentary, Ibn Ezra uses biblical exegesis as a platform for a broader polemic:

Piyyut fails when it replaces linguistic truth and theological clarity with verbal excess and rhyme-driven distortion.

It's a classic Ibn Ezra move: turn a verse about existential restraint into a devastating critique of contemporary religious culture—while sounding almost amused that anyone thought this was a good idea in the first place.

לא תחרוז בשור ובחמור יחדיו
שלח תשלח את השור למישור
ואת החמור לארץ המור

